
Vatnsaflsvirkjun við Þverá í Önundafirði, Ísafjarðarbæ, Ákvörðun um matsskyldu

---

INNGANGUR

Þann 9. júlí 2015 barst Skipulagsstofnun tilkynning frá AB Fasteignum um fyrirhugaða vatnsaflsvirkjun við Kaldá í Önundafirði, Ísafjarðarbæ samkvæmt 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og lið 3.22 í 1. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Ísafjarðarbæjar, Fiskistofu, Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða, Minjastofnunar Íslands, Orkustofnunar, Umhverfisstofnunar og Veðurstofu Íslands.

Umsagnir bárust frá:

- Ísafjarðarbæ með bréfi dags. 12. ágúst 2015
- Fiskistofu með bréfi dags. 10. ágúst 2015,
- Heilbrigðiseftirliti Vestfjarða með bréfi dags. 7. ágúst 2015
- Minjastofnun Íslands með bréfi dags. 30. júlí 2015
- Orkustofnun með bréfi dags. 10. ágúst 2015
- Umhverfisstofnun með bréfi dags. 10. ágúst 2015
- Veðurstofu Íslands með bréfi dags. 31. júlí 2015

Frekari upplýsingar bárust frá framkvæmdaraðila með bréfi dags. 19. ágúst 2015.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fram kemur að fyrirhuguð Þverárvirkjun sé rennslisvirkjun og verður uppsett afl hennar 600 kW_e. Í rennslisvirkjun er árvatn sem rennur eftir náttúrulegum farvegi nýtt. Í stað miðlunarlóns er með stíflugerð útbúið lítið inntakslón með yfirfalli fyrir umframvatn. Inntaksstíflan í Kaldá mun standa í um 207-210 metra hæð yfir sjávarmáli. Stíflan verður steipt og verður hún að hámarki 14 m að lengd og 3 m á hæð þar sem hún rís hæst í miðjum árfarveginum. Flatarmál inntakslóns við stíflu verður að hámarki 150 m². Vatn sem ekki er nýtt til raforkuframleiðslu mun renna um yfirfall í árfarveg Þverár. Vatn mun því ávallt renna um farveg árinna neðan inntakslóns. Fram kemur að fallpípa (aðveitulögn) frá vatnsinntaki að stöðvarhúsi verði um 1190 m löng og alfarið grafin í jörðu. Skurður fyrir fallpípu verður 1,4 m breiður og að jafnaði um 1,8 m djúpur. Fallpípan mun liggja austan megin Þverár og verður fjarlægð hennar frá ánni á bilinu 5-50 m. Á framkvæmdatíma þarf að leggja vegslóða frá bæjarstæði Fremri-Breiðdals að inntakslóni og mun hann liggja við hlið aðveitulagnar. Gert er ráð fyrir að vegslóði verði fjarlægður þegar virkjun hefur verið gangsett og fyrri ásýnd lands endurheimt að eins miklu leyti og kostur er. Fram kemur að stöðvarhús verður staðsett við Þverá austanmegin og og rétt norðan við Breiðdalsá. Fjarlægð byggingar frá Þverá verður um 15-25 m. Gert er ráð fyrir að grunnflötur stöðvarhúss verði allt að 70 m² og hámarkshæð húss 4 m frá lægsta punkti lands við húsvegg. Aðkoma að stöðvarhúsi verður frá Fremri-Breiðdalsvegi og þarf að leggja um 45 m langan veg þar á milli.

Fram kemur að frá stöðvarhúsi verður beisluðu vatni veitt út í farveg Þverár um skurð sem verður 20-30 m á lengd, 1,3 m á breidd og 0,9 m á dýpt. Framleidd raforka verður flutt um allt að 95 q jarðstreng með 19 kV spennu frá stöðvarhúsi að 12 kV jarðstreng Orkubús Vestfjarða sem liggur um bæjarstæði Fremri-Breiðdals. Rafstrengurinn mun liggja meðfram Fremri-Breiðadalsvegi að austanverðu frá stöðvarhúsi að tengipunkti við dreifikerfi (afhendingarstaður virkjunar) og er lengd strengs um 200 m. Ekki er þörf á uppsetningu sérstakra tengivirkja utan stöðvarhúss vegna flutnings raforku frá Þverárvirkjun inn á dreifikerfið. Fram kemur að efni úr skurði fyrir fallpípu verður nýtt eins og hægt er við framkvæmdir. Annað nauðsynlegt jarðefni verður flutt frá námu við Mosvallaskeið og/eða Klofningsnámu, sem hvoru tveggja eru skilgreindar í aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar.

Fram kemur að Þverá er ekki þekkt fyrir fiskgengd og eru ástæður þess líklega vegna þess hversu grunn, brött og stutt áin er, og næringarframleiðsla í henni lítil. Vatnsrennsli að inntaksmannvirki er töluvert meira en það vatnsmagn sem virkja á og vatn mun því áfram renna í farvegi Þverár neðan inntakslóns. Þar sem árfarvegurinn mun ekki þorna upp er ekki búist við því að tegundir í vistkerfinu við ána hverfi þó líklega dragi úr heildarframleiðni.

Fram kemur að Fornleifadeild Náttúrustofu Vestfjarða framkvæmdi fornleifakönnun við Þverá sumarið 2013. Þrjár minjar sáust í grennd árinna og er ein þeirra innan marka skipulagssvæðis Þverárvirkjunar. Þær minjar sem eru innan skipulagssvæðis er garðlag sem liggur samsíða Þverá að austanverðu, í landi Fremri-Breiðadals. Garðlagið er 40-60 cm á hæð og greinilegt á þremur stöðum upp með ánni. Talið er að þetta séu allt hlutar úr sama garðlaginu. Þar sem hluti af garðlaginu liggur nokkuð nærri þeim stað sem fyrirhugað er að grafa fallpípu (aðveitulögn) þarf að leita umsagnar Minjastofnunar Íslands. Ef áður ókunnar fornleifar koma í ljós við gröft á svæðinu mun það verða tilkynnt til Minjastofnunar Íslands.

Fram kemur að Þverárdalur og svæðið neðan hans hefur ekki verið mikið nýtt til útivistar í gegnum tíðina. Eitthvað er um að fólk fari um svæðið til berjatínslu þegar þannig árar. Lítil rennslisvirkjun við Þverá ætti þó ekki að draga mikið úr gæðum svæðisins til útivistar.

Fram kemur að við skoðun Náttúrustofu Vesturlands á næsta nágrenni Þverár (töluvert stærra svæði en framkvæmdasvæðið) sáust engar fugla- og plöntutegundir sem skilgreindar eru á valista. Með hliðsjón af því hvernig staðið verður að framkvæmdum og hversu lítil fyrirhuguð rennslisvirkjun verður er búist við því að áhrif hennar á gróður og fugla verði afar lítil.

Fram kemur að umhverfisáhrif verði mest á framkvæmdatíma, en eftir að virkjun hefur verið gangsett verða þau afar lítil. Neikvæð sjónræn umhverfisáhrif Þverárvirkjunar verða lítil sé staðið vel að frágangi aðveitulagnar og slóða að inntaki.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG VIÐBRÖGD FRAMKVÆMDARAÐILA

Fram kemur í umsögnum Fiskistofu, Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða, Minjastofnunar Íslands, Orkustofnunar, Umhverfisstofnunar og Veðurstofu Íslands það álit að fyrirhuguð framkvæmd sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif.

Í umsögn Ísafjarðarbæjar er ekki tekin afstaða til matsskyldu framkvæmdar.

Í umsögn Minjastofnunar Íslands er lögð áhersla á að ef raska þurfi garði við austanverða Þverá, vegna lagningar fallpípu, þurfi að sækja um leyfi til Minjastofnunar.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða 600 kW_e rennslisvirkjun í Þverá í Öfundarfirði Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matskyldu samkvæmt 6. gr. og lið 3.22 í 1. viðauka í lögum um mat á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun telur að áhrif framkvæmdarinnar á gróður, mófugla og landslag verði einkum á framkvæmdatíma en ummerki eftir framkvæmdina lítil þegar frá líður. Áhrif á gróður og landslag verða óveruleg og að mestu afturkræf, með tilliti til lítils umfangs framkvæmdarinnar og viðkvæmni framkvæmdasvæðisins. Skipulagsstofnun telur að áhrif á dýralíf svæðisins verði óveruleg, en ekki er um að ræða fiskgenga á auk þess sem áfram er gert ráð fyrir rennsli í henni. Skipulagsstofnun telur að neikvæð áhrif á landnotkun verði óveruleg þar sem framkvæmdin hefur ekki bein áhrif á útivist. Skipulagsstofnun leggur áherslu á að ef raska þurfi garði við lagningu fallpípu, verði það gert í samráði við Minjastofnun Íslands.

Skipulagsstofnun telur hættu af flóðum vegna stíflu rofs vera óverulega þar sem um rennslisvirkjun er að ræða og farvegur neðan stíflu er vel afmarkaður og engin byggð er nærri farveginum. Skipulagsstofnun telur að áhrif á menningarminjar verði óveruleg.

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu og umsagnir. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að fyrirhuguð virkjun í Þverá í Öfundarfirði í Ísafjarðarbæ sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif með tilliti til eðlis framkvæmdarinnar, staðsetningar hennar og eiginleika hugsanlegra áhrifa hennar, sbr. þau viðmið sem tilgreind eru í 2. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum. Því skal framkvæmdin ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmdaleyfi Ísafjarðarbæjar skv. 13. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og framkvæmdaleyfisreglugerð nr. 772/2012, leyfi Orkustofnunar skv. 4. gr. raforkulaga nr. 65/2003 og heimild Fiskistofu í samræmi við 33. grein laga nr. 61/2006 um lax- og silungsveiði. Áður en framkvæmdaleyfi er veitt þarf að liggja fyrir staðfest breyting á aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar og samþykkt deiliskipulag af framkvæmdasvæðinu ásamt umhverfismati skv. lögum nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana.

Skipulagsstofnun ítrekar mikilvægi þess að framkvæmdaraðili og aðrir sem að framkvæmdinni koma viðhafi þá verktilhögun og mótvægisáðgerðir sem kynnt hafa verið við meðferð málsins og vöktun á aðgerðum og áhrifum þannig að framkvæmdin sé ekki líkleg til að valda verulegum og óafturkræfum áhrifum á umhverfið.

Skipulagsstofnun vekur athygli á því að efnistaka er háð framkvæmdaleyfi sveitarfélags samkvæmt skipulagslögum og starfsleyfi Umhverfisstofnunar eða viðkomandi heilbrigðiseftirlits.

Samkvæmt 14. gr. laga nr. 106/2000 má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Kærufrestur er til 8. október 2015.